

עין משפט ונר מצוה

לד א מיי פיי"ה מהל' מקואות הלכה ב טוש"ע א"ח סי' קס"א קט"ף א:
לה ב מיי פ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה טז:

לו ג מיי פ"ו מהלכות צרכות הלכה יז סגג עשין כז טוש"ע א"ח סי' קס"ד קט"ף א:

רבינו גרשום

לפירות (זו היא) פליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן כו' כלומר דאפי' רוצה ליטול ידיו לא שביקין ליה: לחולין עד לפיר. עד פרק העליין של אצבעות: לתרומה עד פרק שני. לקדוש דיום ורגלים במקדש עד הפרק שלישי: עד כאן לחולין כלומר עד פרק ראשון לחולין עד פרק לתרומה: אושמואל דאמר ע"כ בין לחולין ובין לתרומה לקולא. כלומר עד פרק ראשון: לחומרא. עד פרק שלישי: לבני

א) נלמדה ז"ל ורב ששת דאמר וכו' ואמנם אפשר דרבינו היה גורס דרבי שמואל בין לתרומה לקולא.

קו:

ליחלק וי"ל דה"ק ש"מ אין מומנין על הפירות פירוש אין חוצה לומן על הפירות אפילו כשהן שלשה מדלא נתנו לו ואין חילוק בפירות בין ג' לב' ואכתי לא ידעינן אם יכול לומן בשנים צפת או צפירות אפילו בג' או אסור כמ"ד אם רצו לומן אין מומנין אלא מדברין כל חד וחד לחודיה שמע מינה דמנחה ליחלק דאם איתא דמותר לומן לא היה מנרך כל אחד לעצמו אלא היה מנרך אחד למצרו ואומר נכרך שאכלנו משלו כדי להוסיף שצח למקום ואכתי לא ידעינן אלא שבשנים אסור לומר נכרך שאכלנו משלו אבל בלא נכרך שמה יכול אחד לנכך ולפטור מצרו אבל מדמניא שנים שישצו מנחה ליחלק בד"א כו' אלמא דבשניהם יודעים לנכך חייבים שניהם לנכך וא"ת ומ"ש צרכה דבסוף דכל אחד מנכך לעצמו מצרכה דבתחלה דלחד מנכך לכולן כדמוכח כתיב מנכרין (צרכות דף נט.) גבי תלמידי (דרב) דהוו יתבי קמיה דרב קפרא ואייתו

קמיהו פרגיות כרוב ודורמסקין ונתן צר קפרא רשות לחד מהן לנכך ובסוף אלו דברים (שם דף נט.) תניא היו יושבים צבית המדרש הביאו מאור לפניהם בית הלל אומרים אחד מנכך לכולן ובפרק כ"ד מנכרין (שם מצ:) תנן גבי מוגמר דלחד מנכך לכולן ויש לומר דשאני צרכה דלכתחלה שכל אחד מרויח צאותה צרכה שע"י כן מותרין לאכול וליהנות לפיכך מטטרפין לה אבל בסוף שכבר אכלו לא מטטרפין והא דלמרינן בפרק כ"ד מנכרין (שם דף לו.) רבן גמליאל חוקנים שהיו מסובים בעליה ציריחו והציאו לפניהם כותבות

ואכלום ונתן ר"ג רשות לר' עקיבא לנכך וקפץ ונכך צרכה אחת מעין ג' היינו משום דר"ג לטעמיה דחשיב להו כפת דקאמר התם כל שהוא מוז' המינים רבן גמליאל אומר ג' צרכות ואע"ג דר' עקיבא כרבנן סבירא ליה דלמרי צרכה אחת מעין ג' לא בשביל להוציא כולם ברך אלא בך לעצמו בקול רם להודיע להם דהלכה כרבנן ומה שאין אנו נוהגין עכשיו לנכך בתחלה אחד לכולן אלא צפת לחודיה לפי שאין אנו קובעים עצמנו להסב על היין ועל הפירות ואפילו גבי פת תנן כתיב מנכרין (שם דף מצ.) היו יושבין כל אחד מנכך לעצמו היסבזו אחד מנכך לכולן וגבי יין פליגי התם בגמרא (דף מג.) רב ור' יוחנן דרב סבר לא מהניא ליה היסבה ואיכא דלמרי לא בעיה היסבה ור' יוחנן אמר מהניא ליה היסבה ומיהו נריך עיון דפשט המשנה משמע דמיירי בצרכה דלכתחלה ובגמרא משמע דמיירי בצרכה דבסוף גבי תלמידי דרב דלמרי ניכול לחמא אנהר דינק בתר דכריכו יתבי וקא מצעיא להו היסבזו אין לא היסבזו לא או דלמא כו' משמע דלכ"ע דצרכה דלכתחלה הוה פשיטא להו דלא צעי היסבה דלא נסתפקו אלא לצרכת המזון לצתר דכריכו ועוד דאי בצרכה דלכתחלה פליגי רב ורבי יוחנן לרב מ"ש יין ממוגמר ואור דלחד מנכך לכולן וי"ל משום דמוגמר ואור צא להם הגאה צבת אחת אבל קשה דבהירא תנן התם צא להם יין לאחר המזון אחד מנכך לכולם בין צרכה ראשונה בין צרכה אחרונה אין מנכך אחד לכולם עד נמי ליין דהכי נמי משני התם כי פריך ליה לרב מצרייתא דאורחין מ"מ הוה ליה לאקשויי טפי לרב ממתניתין ולשנויי הכי אלא להכי לא פריך ליה ממתניתין דעל כרחך איירי בצרכה דמתחלה דומיא דיין שבתוך המזון אבל צרייתא ע"כ איירי בצרכה דבסוף מדצעי היסבה ולפי זה בצרכה דלכתחלה לא צעי לאקצועי דוכחא לא צפת ולא בשאר דברים ובצרכה דבסוף צעי לאקצועי דוכחא בין צפת בין בשאר דברים דהלכה כרבי יוחנן ומיהו יש ליישב כולה מלתא בצרכה דבתחלה והא דפריך לרב מצרייתא ולא ממתניתין משום דמצרייתא פריך לתרי לישני דרב ומה שלא נסתפקו תלמידי דרב עד אחר המזון לפי שבתחלה לא צאו צבת אחת לנהר דינק אלא היו מתקבצין שם ליטע משם צבת אחת וכל אחד שהיה מגיע שם היה יושב ואוכל והיה מנכך לעצמו והא דמייתי שם ראיא ממתניתין דמיירי בצרכה דלכתחלה אע"ג דצרכת המזון בשנים מנחה ליחלק ודכתחלה אחד מנכך למצירו מ"מ מייתי ראיא דכי אמרי ניזול וניכול נהמא בדוכחא פלוני דהיסבה דמיא והוי קציעות וצבל מקום שהאחד מנכך לכולם בין צרכה ראשונה בין צרכה אחרונה אין מנכך אחד לכולם עד

דקציעי: **וְכַלֹּךְ** דבר שחוצין במביאה חוצין בנביאת ידים לחוצין. הקשה הרב ר' אברהם בן הרב ר' משה דבתוספתא דמקואות תניא בפרק ו' כל החוץ בכלים חוץ צנדה וצגר צשעת טבילה ובחולין אין חוצצין והכא קאמר דחוצצין וי"ל דהכא איירי לאכילה כדמוכח כוליה שמעתא והחמירו באכילה כמו בטבילה והתם צנגיעה ואיירי אף בחולין שנעשו על טהרת תרומה דלא החמירו ונריך לזהר צשעת נטילה מטיט ובצק שחתה הצפורן דחוצצין צטבילה דכתנן בתוספת מקואות (פ"ט מ"ב) וכל דבר שחוצץ צטבילה נריך כמו כן לזהר צטבילה לאכילה אבל צמיעוט שאינו מקפיד אין לחוש דצטבילה נמי אינו חוץ כדלמרינן בפ"ק דעירובין (דף ד:) **אמרו רב עד כאן** לחוצין ועד כאן לתרומה. כדקתני צצרייתא לחולין עד הפרק לתרומה עד הפרק כו' והיה מראה רצ צידיו ופירש צקונטרס דעד הפרק לחולין הוא פרק ב' שבאמצע אצבעות ולתרומה עד הפרק שבגז היד ובקדוש ידים עד הפרק העליון מקום חצור היד והזרוע ולא רצה לפרש צקונטרס דפרק דחולין הוא פרק ראשון שצראש האצבעות לפי שאינו שזה בכל האצבעות כמו בצאודל אבל פרק האמצעי שזה צבולס ושמואל אמר דפרק דחולין ודתרומה שוין לחומרא ולא פליג אצרייתא אלא משום דכהן הוא ורגיל בתרומה לכך החמיר על עצמו להרגיל אף בחולין אבל לרב ששת קשה דלמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לקולא וי"ל דרב ששת מפרש הצרייתא בפרק הראשון שצראש אצבעות לחולין ושני לתרומה שהוא פרק אמצעי ולא להקל על הצרייתא קאמר אלא אדרב ושמואל דלמרי דפרק דתרומה הוא מקום חצור אצבעות ותפיסת היד ור"ת פירש ע"כ לחולין פרק ראשון כמו י' שפירש רב ששת ולפירוש זה קשה צרייתא לרב ששת דלפירוש נריך לומר דלרב ששת דחולין ותרומה בפרק ראשון לקולא ומיהו יש לדחות דלשמואל לחומרא היינו פרק שבגז היד כמו קדוש ידים ובא רב ששת להקל משמואל אבל אין לפרש כמו שפירש הרב ר' אברהם דחולין עד פרק שלישי דאצבעות ולתרומה כל פיסת היד פירוש עד הקנה ולקדוש ידים עד העצילה שקורין קוד"א בלע"ז והביא ראיא מספר הזהיר שכתב שם אמר שמואל לחולין כל היד ואי אפשר לומר כן מדתניא בפרק האומר משקלי עלי (ערכין ט:) משקל ידי ומשקל רגלי עלי ר' יהודה אומר ממלא אדם צחית ומכניס ידו עד העציל וצרגל עד הארכובה ופרין וציד עד העציל ורמיניהו קדוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק ומשני דאורייתא עד הפרק צנדרים הלך אחר לשון בני אדם אלמא אין קדוש ידים עד העציל ומיהו יתכן פירושו לפי מה שמפרש שם דעציל היינו אישיל"א והוא בית השחי מקום חצור הזרוע והכתף וכן פירש צקונטרס בפרק הזרוע (לקמן ק"ד) אבל קשה לר"ת דלמר צוצחים (דף יח:) ולא יחגרו ציע אין חוגרין במקום שמוזיעין לא למטה ממתניהם ולא למעלה מאציליהם אלא כנגד אצילי ידיהם והיינו כנגד קוד"א ששם דרך לחגור דאי במקום שחי אדרבה הוא מקום זיעה יותר ועוד דמה שיך לומר ולא למעלה דלמעלה הוי זואר ואיך יחגרו שם ועוד דצערבין (דף יט:) קאמר ציד עד העציל וצרגל עד הארכובה משמע דעציל באמצע היד כמו הארכובה באמצע הרגל ועוד דצאהלות (פ"א מ"ח) כשמונה רמ"ח אברים קתני ל' צפיסת היד ששה בכל אצבע שנים צקנה ושנים צמרפק אחד צזרוע וארבעה צכתף משמע דמרפק הוא קוד"א שכן הוא אמר שמואל לחולין כל היד ואי אפשר לומר כן מדתניא בפרק האומר משקלי עלי במתניתין דהתם מכניס ידו עד מרפקו ותרגוס כל אצילי ידים דיוחקאל (א) כל מרפוקי ידיא ואין לפרש דקידוש ידים הוא עד בית השחי דהיינו עד הכתף דהא פריך צערבין ודאורייתא עד הפרק והא גבי תפילין כתיב ירך ותני דצי מנשה ירך וז קיצורת ומשני דאורייתא קיצורת כו' קידוש ידים ורגלים הלכתא גמירי לה משמע דפרק דקידוש ידים ורגלים אין מגיע עד קיצורת וקיצורת מפרש רבינו תם קצוצת צשר שצזרוע כמו (צ"צ דף ה.) קיצורא דאהינא שהוא לשון קצוצת ממרים:) **צוּמַלֵּךְ** אדם ידיו שחרית ומתנה עֲיָהֶן ב"ץ היום. תימה דלמרינן צעריי פסחים (דף קו:) הנוטל ידיו לא יקדש משום דקידוש מפסיק בין נטילת ידים לנטועה ואמר בפרק אלו דברים (בבב:) צ"ה אומרים מוזגין כוס ואח"כ נוטלין משום דתיכף לנטילת ידים סעודה והשתא הא מועיל תנאי אפילו כל היום ואומר ר"ת דהני מילי כשמתנה שחרית ועוד וי"ל דאע"ג דמועיל תנאי לרב אף שלא צשעת הדחק היינו אם אין מיס צסמוך לו אי נמי יש לו ונריך לדברים אחרים: הא

כל הבשר פרק שמיני חולין

ט' עד הפרק. השני שבאמצע אצבעות דכיון דמשום סרך תרומה צעלמא הוא דיו אם נטל צמה שנוגע צמאלל דהיינו ראשי אצבעות: **לתרומה עד הפרק.** פרק השלישי והוא בגז היד': **קידוש ידים ורגלים.** מן הכיור: **עד הפרק.** העליון מקום חצור היד והזרוע: **עד כאן לחולין.** מראה היה צידו כמו שפירשתי:

ושמואל אמר. פרק החולין והתרומה שוין ולחומרא בפרק השלישי והוא שבגז היד: **משום דכהן הוא.** שרגיל בתרומה לפיכך החמיר על עצמו להרגיל אף בחולין כן כדי שיהא רגיל צה: **ומתנה.** לאכילה וצלצד שזהר מלענפס ומלטמאס: פקתא

לתרומה לקולא אמר בר הדיא הוה קאימנא קמיה דרבי אמי ואמר **עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא ולא תימא רבי אמי משום דכהן הוא דהא רבי מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי הוא ליואי ואמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא אמר רב ינוטל אדם את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום כולו אמר להו רבי אבינא לבני פקתא**

קמיהו פרגיות כרוב ודורמסקין ונתן צר קפרא רשות לחד מהן לנכך ובסוף אלו דברים (שם דף נט.) תניא היו יושבים צבית המדרש הביאו מאור לפניהם בית הלל אומרים אחד מנכך לכולן ובפרק כ"ד מנכרין (שם מצ:) תנן גבי מוגמר דלחד מנכך לכולן ויש לומר דשאני צרכה דלכתחלה שכל אחד מרויח צאותה צרכה שע"י כן מותרין לאכול וליהנות לפיכך מטטרפין לה אבל בסוף שכבר אכלו לא מטטרפין והא דלמרינן בפרק כ"ד מנכרין (שם דף לו.) רבן גמליאל חוקנים שהיו מסובים בעליה ציריחו והציאו לפניהם כותבות ואכלום ונתן ר"ג רשות לר' עקיבא לנכך וקפץ ונכך צרכה אחת מעין ג' היינו משום דר"ג לטעמיה דחשיב להו כפת דקאמר התם כל שהוא מוז' המינים רבן גמליאל אומר ג' צרכות ואע"ג דר' עקיבא כרבנן סבירא ליה דלמרי צרכה אחת מעין ג' לא בשביל להוציא כולם ברך אלא בך לעצמו בקול רם להודיע להם דהלכה כרבנן ומה שאין אנו נוהגין עכשיו לנכך בתחלה אחד לכולן אלא צפת לחודיה לפי שאין אנו קובעים עצמנו להסב על היין ועל הפירות ואפילו גבי פת תנן כתיב מנכרין (שם דף מצ.) היו יושבין כל אחד מנכך לעצמו היסבזו אחד מנכך לכולן וגבי יין פליגי התם בגמרא (דף מג.) רב ור' יוחנן דרב סבר לא מהניא ליה היסבה ואיכא דלמרי לא בעיה היסבה ור' יוחנן אמר מהניא ליה היסבה ומיהו נריך עיון דפשט המשנה משמע דמיירי בצרכה דלכתחלה ובגמרא משמע דמיירי בצרכה דבסוף גבי תלמידי דרב דלמרי ניכול לחמא אנהר דינק בתר דכריכו יתבי וקא מצעיא להו היסבזו אין לא היסבזו לא או דלמא כו' משמע דלכ"ע דצרכה דלכתחלה הוה פשיטא להו דלא צעי היסבה דלא נסתפקו אלא לצרכת המזון לצתר דכריכו ועוד דאי בצרכה דלכתחלה פליגי רב ורבי יוחנן לרב מ"ש יין ממוגמר ואור דלחד מנכך לכולן וי"ל משום דמוגמר ואור צא להם הגאה צבת אחת אבל קשה דבהירא תנן התם צא להם יין לאחר המזון אחד מנכך לכולם בין צרכה ראשונה בין צרכה אחרונה אין מנכך אחד לכולם עד נמי ליין דהכי נמי משני התם כי פריך ליה לרב מצרייתא דאורחין מ"מ הוה ליה לאקשויי טפי לרב ממתניתין ולשנויי הכי אלא להכי לא פריך ליה ממתניתין דעל כרחך איירי בצרכה דמתחלה דומיא דיין שבתוך המזון אבל צרייתא ע"כ איירי בצרכה דבסוף מדצעי היסבה ולפי זה בצרכה דלכתחלה לא צעי לאקצועי דוכחא לא צפת ולא בשאר דברים ובצרכה דבסוף צעי לאקצועי דוכחא בין צפת בין בשאר דברים דהלכה כרבי יוחנן ומיהו יש ליישב כולה מלתא בצרכה דבתחלה והא דפריך לרב מצרייתא ולא ממתניתין משום דמצרייתא פריך לתרי לישני דרב ומה שלא נסתפקו תלמידי דרב עד אחר המזון לפי שבתחלה לא צאו צבת אחת לנהר דינק אלא היו מתקבצין שם ליטע משם צבת אחת וכל אחד שהיה מגיע שם היה יושב ואוכל והיה מנכך לעצמו והא דמייתי שם ראיא ממתניתין דמיירי בצרכה דלכתחלה אע"ג דצרכת המזון בשנים מנחה ליחלק ודכתחלה אחד מנכך למצירו מ"מ מייתי ראיא דכי אמרי ניזול וניכול נהמא בדוכחא פלוני דהיסבה דמיא והוי קציעות וצבל מקום שהאחד מנכך לכולם בין צרכה ראשונה בין צרכה אחרונה אין מנכך אחד לכולם עד דקציעי: **וְכַלֹּךְ** דבר שחוצין במביאה חוצין בנביאת ידים לחוצין. הקשה הרב ר' אברהם בן הרב ר' משה דבתוספתא דמקואות תניא בפרק ו' כל החוץ בכלים חוץ צנדה וצגר צשעת טבילה ובחולין אין חוצצין והכא קאמר דחוצצין וי"ל דהכא איירי לאכילה כדמוכח כוליה שמעתא והחמירו באכילה כמו בטבילה והתם צנגיעה ואיירי אף בחולין שנעשו על טהרת תרומה דלא החמירו ונריך לזהר צשעת נטילה מטיט ובצק שחתה הצפורן דחוצצין צטבילה דכתנן בתוספת מקואות (פ"ט מ"ב) וכל דבר שחוצץ צטבילה נריך כמו כן לזהר צטבילה לאכילה אבל צמיעוט שאינו מקפיד אין לחוש דצטבילה נמי אינו חוץ כדלמרינן בפ"ק דעירובין (דף ד:) **אמרו רב עד כאן** לחוצין ועד כאן לתרומה. כדקתני צצרייתא לחולין עד הפרק לתרומה עד הפרק כו' והיה מראה רצ צידיו ופירש צקונטרס דעד הפרק לחולין הוא פרק ב' שבאמצע אצבעות ולתרומה עד הפרק שבגז היד ובקדוש ידים עד הפרק העליון מקום חצור היד והזרוע ולא רצה לפרש צקונטרס דפרק דחולין הוא פרק ראשון שצראש האצבעות לפי שאינו שזה בכל האצבעות כמו בצאודל אבל פרק האמצעי שזה צבולס ושמואל אמר דפרק דחולין ודתרומה שוין לחומרא ולא פליג אצרייתא אלא משום דכהן הוא ורגיל בתרומה לכך החמיר על עצמו להרגיל אף בחולין אבל לרב ששת קשה דלמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לקולא וי"ל דרב ששת מפרש הצרייתא בפרק הראשון שצראש אצבעות לחולין ושני לתרומה שהוא פרק אמצעי ולא להקל על הצרייתא קאמר אלא אדרב ושמואל דלמרי דפרק דתרומה הוא מקום חצור אצבעות ותפיסת היד ור"ת פירש ע"כ לחולין פרק ראשון כמו י' שפירש רב ששת ולפירוש זה קשה צרייתא לרב ששת דלפירוש נריך לומר דלרב ששת דחולין ותרומה בפרק ראשון לקולא ומיהו יש לדחות דלשמואל לחומרא היינו פרק שבגז היד כמו קדוש ידים ובא רב ששת להקל משמואל אבל אין לפרש כמו שפירש הרב ר' אברהם דחולין עד פרק שלישי דאצבעות ולתרומה כל פיסת היד פירוש עד הקנה ולקדוש ידים עד העצילה שקורין קוד"א בלע"ז והביא ראיא מספר הזהיר שכתב שם אמר שמואל לחולין כל היד ואי אפשר לומר כן מדתניא בפרק האומר משקלי עלי (ערכין ט:) משקל ידי ומשקל רגלי עלי ר' יהודה אומר ממלא אדם צחית ומכניס ידו עד העציל וצרגל עד הארכובה ופרין וציד עד העציל ורמיניהו קדוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק ומשני דאורייתא עד הפרק צנדרים הלך אחר לשון בני אדם אלמא אין קדוש ידים עד העציל ומיהו יתכן פירושו לפי מה שמפרש שם דעציל היינו אישיל"א והוא בית השחי מקום חצור הזרוע והכתף וכן פירש צקונטרס בפרק הזרוע (לקמן ק"ד) אבל קשה לר"ת דלמר צוצחים (דף יח:) ולא יחגרו ציע אין חוגרין במקום שמוזיעין לא למטה ממתניהם ולא למעלה מאציליהם אלא כנגד אצילי ידיהם והיינו כנגד קוד"א ששם דרך לחגור דאי במקום שחי אדרבה הוא מקום זיעה יותר ועוד דמה שיך לומר ולא למעלה דלמעלה הוי זואר ואיך יחגרו שם ועוד דצערבין (דף יט:) קאמר ציד עד העציל וצרגל עד הארכובה משמע דעציל באמצע היד כמו הארכובה באמצע הרגל ועוד דצאהלות (פ"א מ"ח) כשמונה רמ"ח אברים קתני ל' צפיסת היד ששה בכל אצבע שנים צקנה ושנים צמרפק אחד צזרוע וארבעה צכתף משמע דמרפק הוא קוד"א שכן הוא אמר שמואל לחולין כל היד ואי אפשר לומר כן מדתניא בפרק האומר משקלי עלי במתניתין דהתם מכניס ידו עד מרפקו ותרגוס כל אצילי ידים דיוחקאל (א) כל מרפוקי ידיא ואין לפרש דקידוש ידים הוא עד בית השחי דהיינו עד הכתף דהא פריך צערבין ודאורייתא עד הפרק והא גבי תפילין כתיב ירך ותני דצי מנשה ירך וז קיצורת ומשני דאורייתא קיצורת כו' קידוש ידים ורגלים הלכתא גמירי לה משמע דפרק דקידוש ידים ורגלים אין מגיע עד קיצורת וקיצורת מפרש רבינו תם קצוצת צשר שצזרוע כמו (צ"צ דף ה.) קיצורא דאהינא שהוא לשון קצוצת ממרים:) **צוּמַלֵּךְ** אדם ידיו שחרית ומתנה עֲיָהֶן ב"ץ היום. תימה דלמרינן צעריי פסחים (דף קו:) הנוטל ידיו לא יקדש משום דקידוש מפסיק בין נטילת ידים לנטועה ואמר בפרק אלו דברים (בבב:) צ"ה אומרים מוזגין כוס ואח"כ נוטלין משום דתיכף לנטילת ידים סעודה והשתא הא מועיל תנאי אפילו כל היום ואומר ר"ת דהני מילי כשמתנה שחרית ועוד וי"ל דאע"ג דמועיל תנאי לרב אף שלא צשעת הדחק היינו אם אין מיס צסמוך לו אי נמי יש לו ונריך לדברים אחרים: הא

מסורת חש"ם

א) [ערכין יט: תוספתא ידדים רפ"ב] (ב) מכלן שיך עוד לע"א, (ג) [ע"כ שיך לע"א], (ד) ז"ל שפרשות לרב ששת. מהר"ם, (ה) [וע"ע תוס' שבת כג. ד"ה צמרפקן וכו'],

מוסף רש"י

קידוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק. מקום חיבור הכף והזרוע (ערכין יט:).